

УДК 378.011.3-051:613.97

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Новак О.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

У статті розглянуто теоретичні підходи до проблеми формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх педагогів професійного навчання в умовах модернізації системи вищої освіти. Проаналізовано сутність понять «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність» та «здоров'язбережувальна компетенція» за допомогою різних наукових підходів. У статті доводиться, що здоров'язбережувальна компетентність майбутніх педагогів професійного навчання є якістю, яка формується на певному етапі діяльності, на основі індивідуально-психологічних якостей особистості та має ознаки інтегральності та системності. У зв'язку із цим, навчання у ВНЗ повинне орієнтувати майбутніх педагогів професійного навчання на придбання конкретних знань, умінь, навичок, необхідних для організації діяльності з питань здоров'язбереження та здорового способу життя.

Ключові слова: здоров'я, здоров'язбереження, здоровий спосіб життя, компетенція, компетентність, здоров'язбережувальна компетентність, майбутній педагог професійного навчання, професійна підготовка, здоров'язбережувальна діяльність.

Постановка проблеми. В останні десятиліття проблему життя людини та її здоров'я в широкому розумінні світова спільнота відносить до кола глобальних, так як стан здоров'я населення є показником цивілізованості суспільства, головним критерієм ефективності діяльності всіх його сфер. Незаперечний той факт, що майбутнє кожної країни, її політичний, соціальний, економічний та культурний рівні залежать від того, наскільки вона піклується про здоров'я молоді, створює сприятливі умови для формування і становлення у молодого покоління стійкого прагнення до збереження і зміцнення свого здоров'я. Тому, проблема збереження і зміцнення здоров'я в контексті загальнолюдських цінностей набуває все більшого значення у зв'язку з трансформаційними процесами сучасного українського суспільства, прискореними темпами соціально-економічного розвитку, негативними наслідками практичної діяльності людини в довікллі, тенденціями щодо зростання захворюваності студентської молоді, масовим поширенням шкідливих звичок у молодіжному середовищі, знеціненню індивідуального й суспільного здоров'я в ньому, погіршенням екологічної ситуації в Україні.

Слід зазначити, що за останні роки в Україні зроблено значні кроки на шляху створення умов для формування здоров'я людини через освіту. Зокрема, Законами України та державними національними програмами (Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про охорону здоров'я», Національна програма «Освіта (Україна XXI століття)», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, Концепція «Здоров'я нації через освіту» та загальнодержавна програма «Здоров'я – 2020: український вимір» ін.) визначено необхідність розв'язання найважливіших завдань сучасної освіти, спрямованих на усебічний розвиток людини, становлення її духовного, психічного та фізичного здоров'я, формування відповідального ставлення до здоров'я як найвищої індивідуальної і суспільної цінності, пошук шляхів удосконалення процесу збереження, зміцнення й формування здоров'я молодого поко-

ління та їх ефективного використання в життєдіяльності кожної особистості.

Важливим кроком для вирішення цієї проблеми є впровадження компетентнісного підходу у зміст вищої освіти та орієнтація навчальних програм на формування у майбутніх педагогів професійного навчання ключових компетентностей, зокрема, такої важливої ключової компетентності як здоров'язбережувальна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел засвідчив, що проблема формування здоров'язбережувальної компетентності є об'єктом дослідження багатьох науковців. Зокрема, теоретико-методологічні засади здоров'язбережувальної педагогіки знайшли своє відображення в наукових працях І. Брехмана, Є. Вайнера, Л. Дихан, Г. Зайцева, В. Колбанова, Л. Татарникової, Л. Тихомірової та ін.; психолого-педагогічні аспекти питань здоров'я і здорового способу життя студентської молоді висвітлено в працях О. Антонової, Н. Белікової, О. Бойка, М. Булатової, Л. Демінської, В. Єфімової, О. Митчик, В. Поліщука та ін.; наукові основи формування здорового способу життя, культури здоров'я, валеологічного виховання та збереження здоров'я досліджували С. Авчиннікова, Т. Бойченко, В. Горащук, С. Кириленко, Л. Сущенко, О. Тур, Л. Хижняк, А. Нагорна та ін.; проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності досліджували О. Антонова, Н. Бібік, Н. Петрікова, І. Рибіна, О. Шатрова, О. Югова та ін.; питання формування здоров'язбережувальної компетентності студентів висвітлювали Н. Анікеєва, Д. Воронін, Л. Грицюк, Н. Панчук та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Не дивлячись на те, що проблемі здоров'язбережувальної компетентності присвячена значна кількість наукових праць, їхній аналіз свідчить, що саме ґрунтовного аналізу формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх педагогів професійного навчання недостатньо в умовах модернізації системи вищої освіти.

Мета статті – проаналізувати теоретичні підходи формування здоров'язберезувальної компетенції майбутніх педагогів професійного навчання у теорії та практиці вищої школи в умовах модернізації системи вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Процес модернізації освіти в Україні, орієнтований на входження в загальноєвропейський освітній простір, викликає зміни в системі вищої професійної освіти. Відбувається зміна освітньої парадигми, що передбачає не тільки набуття майбутніми фахівцями сукупності загальнонаукових і професійних знань, навичок і вмінь, але й становлення їх як суб'єктів професійної та особистої життєдіяльності. За зазначених умов особливої актуальності в усіх сферах діяльності людини, і особливо в освітній галузі, набуває проблема збереження і зміцнення здоров'я молодого покоління.

Слід зазначити, що здоров'язбереження є однією з найактуальніших проблем сучасності, адже добре здоров'я – одна з основних умов виконання людиною її біологічних і соціальних функцій, фундамент самореалізації особистості. Зокрема, М. Амосов вважав, що «здоров'я – це фундамент повноцінного існування та життєдіяльності людини як необхідна умова гармонійного розвитку особистості» [2].

Тому, сучасному випускнику ВНЗ, зокрема майбутньому педагогу професійного навчання необхідно бути компетентним у питаннях збереження і зміцнення здоров'я, тобто у нього має бути сформована здоров'язберезувальна компетентність, яка поряд з освіченістю, стане суттєвим підґрунтям їх здорового способу життя.

Сформованість компетентностей дорослої людини, фахівця відіграє особливу роль. Адже компетентність фахівця з вищою освітою – це виявлені ним на практиці прагнення і здатність (готовність) реалізувати свій потенціал (знання, вміння, досвід, особистісні якості тощо) для успішної творчої (продуктивної) діяльності в професійній і соціальній сфері, усвідомлюючи соціальну значущість і особистісну відповідальність за результати цієї діяльності, необхідність її постійного вдосконалення [7].

У психолого-педагогічній літературі поняття «компетентність» отримало широке поширення порівняно недавно. Так, в кінці 1960 – на початку 1970-х рр. у західній, а в кінці 1980-х рр. у вітчизняній науці зароджується спеціальний напрям – компетентністий підхід в освіті, який в умовах сьогодення визнано одним із шляхів оновлення змісту освіти.

Під поняттям «компетентністий підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містить знання, вміння, ставлення, досвід діяльності та поведінкові моделі особистості [13, с. 64].

Визначальними категоріями компетентнісного підходу в освіті є поняття «компетенції» та «компетентності». Тому, для більш повного осмислення проблеми формування здоров'язберезувальної

компетенції майбутніх педагогів професійного навчання у теорії та практиці вищої школи в умовах модернізації системи вищої освіти проаналізуємо різні підходи до визначення сутності понять «компетенція», «компетентність», «професійна компетентність», «здоров'язберезувальна компетенція».

У сучасній науково-довідниковій літературі є чимало визначень поняття «компетентність», які характеризують цей феномен з різних сторін і водночас свідчать про відсутність єдиного підходу в його визначенні. Зокрема, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови зазначається: компетентність походить від латинського слова «competens» (competentic), що в перекладі означає належний, здібний. Компетентність – це певна сума знань у особи, які дозволяють їй судити про що-небудь, висловлювати переконливу, авторитетну думку. Компетентний – який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь обізнаний, тямущий або який має певні повноваження; повноправний, повновладний [4, с. 445]. Це означає, що компетентність є характеристикою успішної діяльності в певній галузі.

У сучасному психолого-педагогічному словнику (за заг. ред. О. Шапран) потіння «компетентність» визначається, як «інтегративна якість високомотивованої особистості, що проявляється у готовності до реалізації особистісного потенціалу пі час продуктивної діяльності, заснованій на знаннях і досвіді, які набуті протягом життя. Вони дозволяють особистості визначати, тобто ідентифікувати і розв'язати, незалежно від контексту (ситуації) проблеми, характерні для певної сфери діяльності» [17].

У словнику «Професійна освіта» компетентність – це сукупність знань й умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію [14].

Відповідно до Закону України «Про вищу освіту» [10] компетентність – динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, що визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Терміни «компетенція» і «компетентність» набувають все більш широкого значення в освітньому просторі, аналіз наукових праць (І. Зимньої, В. Маслова, О. Мітіної, О. Пометун, С. Сисоєвої, Г. Селевко, А. Хуторського та ін.), з проблеми підготовки компетентного фахівця засвідчив, що сьогодні існують різні трактування цих понять, розходяться, також, думки вчених щодо співвідношення даних категорій, їх класифікації та видів. Зокрема, І. Зимня [11] визначає компетентність як інтелектуально і особистісно зумовлену соціально-професійну характеристику людини, її особистісну якість. Вона наголошує, що компетенції як внутрішні, приховані, потенційні психологічні новоутворення розкриваються в компетентностях фахівця. І. Галяміна вважає, що «компетенція – це здатність і готовність застосовувати знання і уміння при розв'язанні професійних завдань в різноманітних областях – як

у конкретній області знань, так і в областях, слабо прив'язаних до конкретних об'єктів, тобто це здатність і готовність проявляти гнучкість у мінливих умовах ринку праці» [6, с. 7]. М. Холлуда [19] стверджує, що компетентність – це особливий тип організації предметно-специфічних знань, що дозволяють приймати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності. Дж. Равен визначає поняття «компетентність» як специфічну здатність, необхідну для ефективного виконання конкретної дії в конкретній предметній галузі, яка включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії. Бути компетентним – означає мати набір специфічних компетентностей різного рівня, зазначає вчений [15].

Експерти країн Європейського Союзу визначають поняття «компетентність» як здатність застосовувати знання й уміння, що забезпечує активне застосування навчальних досягнень у нових ситуаціях. Міжнародний департамент стандартів для навчання, досягнення та освіти визначає поняття компетентності як спроможності кваліфіковано провадити діяльність, виконувати завдання або роботу. Згідно з цим, поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати функції, спрямовані на досягнення певних стандартів у професійній галузі або діяльності [9].

Отже, аналіз наукової літератури дозволяє зробити наступні висновки, що компетенція – це якість особистості вирішувати різноманітні завдання, що виникають у реальних життєвих ситуаціях у різних сферах діяльності; компетентність – це інтегральна властивість особистості, що набувається людиною в процесі навчання та практичної діяльності, що характеризує її прагнення і здатність (готовність) реалізувати власний потенціал (знання, вміння, навички, здібності, досвід, особистісні якості та ін.) здійснювати якісно та продуктивно діяльність в обраній професійній сфері згідно вимог професійної діяльності.

Слід зазначити, що майбутній педагог професійного навчання насамперед, має володіти професійною компетентністю, яка є узагальнюючим показником його теоретичної і практичної підготовки до професійної діяльності, пов'язаної з вихованням і навчанням іншої людини.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що різноманітність підходів до тлумачення поняття «професійна компетентність» можна пояснити багатогранністю та динамічністю цього явища. Зокрема, дослідник В. Адольф стверджує, що «професійна компетентність – це складне утворення, що вміщує комплекс знань, умінь, властивостей і якостей особистості, що забезпечують варіативність, оптимальність та ефективність побудови навчально-виховного процесу» [1, с. 118].

Науковець Ю. Татур [18] визначає професійну компетентність як сукупність якостей особистості, що забезпечують ефективну професійну діяльність. Ця характеристика охоплює професійно важливі знання, вміння і навички, здібності, мотивацію та досвід професійної діяльності, інтеграція яких становить собою єдність теоретичної і практичної готовності до конкретної праці й до-

зволяє фахівцю проявити на практиці здатність реалізувати свій потенціал для успішної творчої професійної діяльності. У цьому випадку «компетенцію» слід розуміти як коло питань, у якому фахівець повинен бути компетентним, сферу діяльності, в якій він реалізує свою професійну компетентність.

Дослідник А. Хуторський [20], навпаки професійну компетенцію визначає як, сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються щодо певного кола предметів і процесів, необхідних, щоб якісно продуктивно діяти стосовно них, а компетентністю називає ступінь присвоєння компетенції, тобто володіння людиною відповідною компетенцією, включаючи його особистісне ставлення до неї і предмету діяльності.

Зважаючи на це, слід зазначити, що професійна компетентність відноситься до професії і характеризується ступенем підготовленості фахівця до професійної діяльності. Складові компетентності у більшості випадків розглядаються крізь призму аналізу професійно значущих властивостей і якостей фахівця, що забезпечують ефективне виконання поставлених перед ними завдань.

Отже, поняття «професійна компетентність» є базовим, системоутворюючим та досить складним поняттям, – це готовність та здатність людини діяти в будь-якій професійній сфері. Вона передбачає володіння відповідною компетенцією, яка включає особистісне ставлення до предмета професійної діяльності.

Термін «компетентність» указує на відповідність реального й необхідного в особистості фахівця, на ступінь присвоєння особистістю змісту компетенцій, тобто це передусім якісний показник. При цьому компетентність може характеризувати оволодіння особистістю не однією, а декількома компетенціями, зокрема професійна компетентність може визначатися як оволодіння фахівцем всіма професійними компетенціями.

Зазначимо, що зарубіжні та вітчизняні дослідники [15; 20] виділяють різні види компетентностей, причому їх кількість може коливатися від 3 до 40. Для різних видів діяльності дослідники виділяють різні види компетентностей.

Професійна підготовка у ВНЗ посідає особливе місце й визначається не тільки обсягом освітніх знань, а й значущістю вирішення проблеми збереження і зміцнення здоров'я, потреби формування здорового способу життя молодого покоління.

Аналіз наукової літератури засвідчив, що проблеми здоров'язбереження, здоров'язбережувальної компетентності та її структури досліджували у своїх працях (О. Антонова, Д. Воронін, Л. Грицюк, І. Зимня, А. Лякишева, Ю. Лукашин, М. Мітіна, І. Рибіна, О. Шатрова, О. Югова та ін.). Зокрема, І. Зимня розглядаючи професійну компетентність випускників вищих навчальних закладів, відносить компетентність здоров'язбереження до групи компетентностей людини як особистості, суб'єкта діяльності та спілкування. При цьому компетентність здоров'язбереження, на її думку, включає: знання та дотримання норм здорового способу життя, знання безпеки куріння, алкоголізму, наркоманії, СНІДу; знання і дотримання правил особистої гігієни, побути; фізичну культура лю-

дини, свободу і відповідальність вибору способу життя [12]. Д. Воронін характеризує поняття «здоров'язбережувальна компетентність» як інтегральну, динамічну рису особистості, що проявляється в здатності організувати й регулювати здоров'язбережувальну діяльність; адекватно оцінювати свою поведінку, а також вчинки й погляди навколишніх; зберігати та реалізовувати власні здоров'язбережувальні позиції в різних, зокрема, у несприятливих умовах, виходячи з особисто усвідомлених та засвоєних моральних норм і принципів, а не за рахунок зовнішніх сил; протистояти тиску, протидіяти впливам, що суперечать внутрішнім установкам, поглядам і переконанням, активно їх перетворювати, самостійно приймати моральні рішення» [5].

Науковці Л. Грицюк і А. Лякишева дотримуються думки, що здоров'язбережувальна компетентність – це інтегративна якість особистості, що забезпечує успішне збереження й удосконалення фізичного, соціального, психічного і духовного здоров'я дітей та молоді в умовах соціального середовища [8, с. 145].

Дослідниця О. Антонова, здоров'язберігаючи (здоров'язбережувальну) компетентність розуміє як інтегральну якість особистості, яка проявляється у загальній здатності та готовності до здоров'язбережувальної діяльності, що ґрунтується на інтеграції знань, умінь, навичок, ціннісних ставлень особистості, спрямованих на збереження фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я – свого та оточення [3]. О. Шатрова, вважає, що здоров'язбережувальну компетентність педагога потрібно розглядати як інтегральну якість особистості, засновану на інтеграції знань, умінь і досвіду, що проявляється в загальній здатності і готовності до здоров'язбережувальної діяльності в освітньому середовищі [21, с. 114]. Поняття «здоров'язбережувальна компетентність» Є. Свиридюк, пов'язує із готовністю особистості вести здоровий спосіб життя у фізичній, соціальній, психічній та духовній сферах [16]. Мету здоров'язбережувальної компетентності вона вбачає у сформованості необхідних знань, умінь і навичок здорового способу життя, вміння використовувати їх у повсякденному житті.

Здоров'язбережувальна компетентність має включати систему знань і уявлень про позитивні і негативні зміни в стані власного здоров'я та здоров'я оточуючих; вміння скласти дієву програму збереження свого здоров'я і здоров'я учнів в умовах навчально-виховного процесу; вміння створювати і розвивати здоров'язбережувальне освітнє середовище; володіння способами організації діяльності з профілактики здоров'я та здоров'язбереження; володіння освітніми технологіями, що сприяють збереженню здоров'я учнів; вміння досліджувати ефективність освітнього процесу з питань здоров'язбереження, а також здатність організувати і реалізувати діяльність з профілактики та здоров'язбереження.

Формування здоров'язбережувальної компетентності у студентської молоді пов'язане з природними, політичними, соціальними, економічними, культурними і цілою низкою інших чинників. Потрібно зауважити, що важливим фактором для формування здоров'язбережувальної компетентності є виховання відповідального ставлення людини до свого здоров'я та здоров'я оточуючих її людей. Зокрема, на думку Є. Свиридюк, цілеспрямоване формування здоров'язбережувальної компетентності студентів, забезпечує розвиток особистості, яка свідомо ставиться до власного здоров'я та здоров'я оточуючих, дотримується здорового способу життя, що дає їй можливість якісно, повноцінно і продуктивно працювати і навчатися [16, с. 237].

Здоров'язбережувальна компетенція передбачає не тільки медико-валеологічну інформативність, але й застосування здобутих знань на практиці, володіння методиками зміцнення здоров'я й запобігання захворюванням.

Формування здоров'язбережувальної компетентності є постійним формуванням стійкої потреби у студентів до ведення здорового способу життя, це тривалий процес, що потребує постійного і цілеспрямованого педагогічного впливу на них з боку педагогів.

Таким чином, здоров'язбережувальна компетентність є якістю, яка формується на певному етапі діяльності, у рамках певної соціально-професійної ситуації й на основі індивідуально-психологічних якостей особистості та має ознаки інтегральності та системності. У зв'язку із цим, навчання у вищих навчальних закладах повинне орієнтувати студентів на придбання конкретних знань про людину та її здоров'я, умінь, навичок, необхідних для організації діяльності з питань здоров'язбереження та здорового способу життя.

Висновки і пропозиції. Здоров'я є найбільшою цінністю людини. Проблема здоров'я розглядається державою як ключова, оскільки здоров'я нації в цілому залежить від здоров'я кожного її громадянина і є умовою розвитку не тільки окремої людини, а й суспільства в цілому.

На підставі аналізу наукової літератури вважаємо, що формування здоров'язбережувальної компетенції майбутніх педагогів професійного навчання – це інтегральна властивість особистості, що набувається в процесі навчання та практичної діяльності, що характеризує її прагнення і здатність (готовність) реалізувати власний потенціал (знання про людину та її здоров'я, вміння, навички, здібності, досвід, особистісні якості та ін.) у здатності організувати діяльність з питань здоров'язбереження та здорового способу життя.

Перспективою подальших досліджень може бути виявлення факторів і умов ефективного підготовки майбутніх педагогів професійного навчання до здійснення здоров'язбережувальної діяльності з урахуванням зарубіжного досвіду.

Список літератури:

1. Адольф В. А. Профессиональная компетентность современного учителя: монография / В. А. Адольф – Красноярск: КрГУ, 1998. – 286 с.
2. Амосов Н. М. Раздумья о здоровье / Н. М. Амосов. – М.: Молодая гвардия, 1978. – 191 с.
3. Антонова О. Є. Здоров'язберігаюча компетентність як наукова проблема (аналіз поняття) / О. Є. Антонова,

- Н. М. Поліщук // Вища освіта у медсестринстві: проблеми і перспективи: зб. ст. всеукр. наук.-практ. конф. – Житомир: Полісся, 2011. – С. 27-31.
4. Великий глумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.
  5. Воронін Д. Є. Здоров'язберігаюча компетентність студента в соціально-педагогічному аспекті // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. пр. за ред. Єрмакова С. С. – Харків: ХДАДМ (ХХП), 2006. – № 2. – С. 25-28.
  6. Галямина И. Г. Проектирование государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования нового поколения с использованием компетентностного подхода: материалы к четвертому заседанию методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы» [Электронный ресурс] / И. Г. Галямина. – М.: Издат. центр проблем качества подготовки специалистов. – 2004. – 66 с. – Режим доступа: <http://www.rc.edu.ru/rc/bologna/works>
  7. Глузман О. В. Базові компетентності: сутність та значення в життєвому успіху особистості / О. В. Глузман // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 2(67). – С. 51-60.
  8. Грицюк Л. К. Формування здоров'язберігаючої компетентності в майбутніх соціальних педагогів / Л. К. Грицюк, А. В. Лякішева // Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – № 13. – С. 143-146.
  9. Життєва компетентність особистості: від теорії до практики: наук. метод. посібник / Ред. І. Г. Єрмаков. – Запоріжжя: Центріон, 2005. – 640 с.
  10. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37-38. – 2004 с. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
  11. Зимняя И. А. Общая культура и социально-профессиональная компетентность человека / И. А. Зимняя // Интернет-журнал «Эйдос». – 2006. – 4 мая. – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0504.htm>
  12. Зимняя И. А. Интегративный подход к оценке единой социально-профессиональной компетентности выпускников вузов / И. А. Зимняя, Е. В. Земцова // Высш. образов. сегодня. – 2008. – № 5. – С. 14-19.
  13. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: К.І.С., 2004. – 112 с.
  14. Професійна освіта: словник / [уклад. С. У. Гончаренко та ін.]; за ред. Н. Г. Ничкало. – К.: Вища шк., 2000. – 380 с.
  15. Равен Дж. Компетентность в современном обществе: выявление, развитие и реализация / Дж. Равен; пер. с англ. – М.: Когито-Центр, 2002. – 396 с.
  16. Свиридюк Е. В. Формирование здоровьесберегающей компетентности студентов в образовательно-воспитательной среде учебного заведения / Е. В. Свиридюк // Вектор науки Тольяттинского государственного университета. – 2013. – № 1. – С. 237-239. – (Серия: Педагогика, психология).
  17. Сучасний психолого-педагогічний словник / авт. кол. за заг. ред. О. І. Шапран. – Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я. М., 2016. – 473 с.
  18. Татур Ю. Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалиста / Ю. Г. Татур – М.: Высшее образование сегодня. – 2004. – С. 52-62.
  19. Холодная М. А. Психология интеллекта. Парадоксы исследования / М. А. Холодная – СПб.: Питер, 2002. – 272 с.
  20. Хуторской А. В. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. В. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.
  21. Шатрова Е. А. Теоретическая модель формирования здоровьесберегающей компетентности педагога / Е. А. Шатрова // Вестн. Томск. гос. пед. ун-та. – 2012. – Вып. 2(117). – С. 111-116.

Новак О.М.

Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФОРМИРОВАНИЯ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ ПЕДАГОГОВ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ В ТЕОРИИ И ПРАКТИКЕ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ

Аннотация

В статье рассмотрены теоретические подходы к проблеме формирования здоровьесберегающей компетентности будущих педагогов профессионального обучения в условиях модернизации системы высшего образования. Проанализированы сущность понятий «компетенция», «компетентность», «профессиональная компетентность» и «здоровьесберегающая компетентность» с помощью разных научных подходов. В статье доказывается, что здоровьесберегающая компетентность будущих педагогов профессионального обучения является качеством, которое формируется на определенном этапе деятельности, на основе индивидуально-психологических качеств личности и имеет признаки интегральности и системности. В связи с этим, обучение в ВНО должно ориентировать будущих педагогов профессионального обучения на приобретение конкретных знаний, умений, навыков, необходимых для организации деятельности по вопросам здоровьесбережения и здорового образа жизни.

Ключевые слова: здоровье, здоровьесбережение, здоровый образ жизни, компетенция, компетентность, здоровьезберегательная компетентность, будущий педагог профессионального обучения, профессиональная подготовка, здоровьесберегающая деятельность.

Novak O.M.

Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical University
named after Hryhorii Skovoroda

THEORETICAL ASPECTS OF FORMING HEALTH PRESERVING COMPETENCE OF FUTURE PEDAGOGUES FOR PROFESSIONAL TRAINING IN THEORY AND PRACTICE OF HIGHER EDUCATION

Summary

The article deals with theoretical approaches to the problem of forming health preserving competency of future pedagogues for professional training under the conditions of modernization of the system of higher education. With the help of different scientific approaches, the essence of such notions as «competence», «competency», «professional competency» and «health preserving competence» has been analyzed. It has been proved that health preserving competency of future pedagogues for professional training is the quality formed during a certain stage of activity based on individual psychological traits of personality and is integral and systemic. In this regard, higher education should orient future pedagogues for professional training toward acquiring concrete knowledge, abilities and skill needed to organize health preserving activity and foster a healthy lifestyle.

Keywords: health, health preservation, healthy lifestyle, competence, competency, health preserving competency, intending pedagogue for professional training, professional training, health-care activities.